

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3079/2018. (III. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	380
3080/2018. (III. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	386
3081/2018. (III. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	393
3082/2018. (III. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	398
3083/2018. (III. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	403

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2018. (III. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 2. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.163/2015/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó meghatalmazott jogi képviselője útján 2015. december 31-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.163/2015/4/II. számú ítélete és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérelmét az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének sérelmére alapozta.
- [2] Az eljárás megindításának az indítványban szereplő indokai a következők.
- [3] Az indítványozó állítása szerint Budapest XIII. kerületében több, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2014. évi általános választásán induló jelöltet is támogatott ajánlásával, de olyan választópolgárok, jelölőszervezetek ajánlóívein is szerepelt – vélhetőleg visszaélés eredményeképpen –, amelyeknek nem adott ajánlást. Az indítványozó ezzel összefüggésben kérte Budapest Főváros XIII. Kerület Helyi Választási Irodát, hogy az információs önrendelkezési jogról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 15. § (1) bekezdése alapján tájékoztassa, hogy melyik polgármester-jelöltként, illetve egyéni választókerületi jelöltként indulni szándékozó választópolgár ajánlóívén kezelik a személyes adatait; külön kérve, hogy adják meg részére a tájékoztatást azon személyes adatai vonatkozásában is, amelyek ellenőrzését a Ve. 125. § (3) bekezdése alapján nem végezték el. A kérelmezett a tájékoztatást részben megadta, közölte, hogy a személyes adatait egy egyéni képviselőjelölt, továbbá egy polgármesterjelölt ajánlóívein kezelik, de a tájékoztatás csak azon ajánlóívekre vonatkozik, amelyekre az ellenőrzést elvégezték.
- [4] Ezt követően az indítványozó (mint felperes) keresetében a kérelmezett választási irodát (mint alperest) személyes adatok kiadására kérte kötelezni. Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a döntésében a Ve. 2. § (4) bekezdését alkalmazva jogerősen elutasította a kereseti kérelmét. A felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság ezzel a döntésével megakadályozta, hogy a választási eljárásokban általa adott ajánlásokban szereplő, választási irodák által kezelt személyes adataival kapcsolatos tájékoztatásban részesülhessen. Mindezzel – véleménye szerint – megsértette a személyes adatai védelméhez fűződő, az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében garantált alapvető jogait.

- [6] Az indítványozó hivatkozik a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh.), amely szerint a személyes adatok védelméhez való jognak része a személyes adatok kezelésével kapcsolatos tájékoztatáshoz való jog is, „mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát.”
- [7] Erre tekintettel a sérelmezett jogszabályi rendelkezés a tájékoztatáshoz fűződő alanyi jogot mint alapjogi részjogosultságot korlátozza. A rendelkezés jogalkotói indokolása tévesen azt feltételezi, hogy a választási irodák csak az ellenőrzött ajánlóívek tekintetében minősülnek adatkezelőnek, tehát a rendelkezés nem is korlátozza az információs önrendelkezési jogot. A jogkorlátozás valódi célja ebből következően nem derül ki. A jogkorlátozásnak több vélelmezett legitim célja lehetne (választási irodák munkaterhének csökkentése, mások személyes adatának védelme, a választásokkal kapcsolatban a jogbiztonság követelményének érvényre juttatása, a választási irodáknak a választásokkal előkészítésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatai ellátásának biztosítása), azonban ezek nem teszik szükségessé a kifogásolt jogkorlátozást.
- [8] Az indítványozó szerint az információs önrendelkezési jogra vonatkozó jogvédelem nem lehet továbbá alacsonyabb a nemzetközi jogvédelem szintjénél sem. Az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28. napján kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kihirdetéséről szóló 1998. évi VI. törvény, illetve a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor a Kormány által tett nyilatkozat alapján mindenkinek joga van arra, hogy személyes adatai – akár automatizált, akár nem gépi eszközökkel feldolgozott állományban történő – tárolásáról tájékoztassák.
- [9] A bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó azon az alapon állítja, hogy azáltal, hogy a bíróság nem kötelezte az alperest az indítványozónak az általa kezelt összes személyes adatával kapcsolatos tájékoztatás megadására, korlátozta a tájékoztatáshoz fűződő alanyi jogát.
- [10] Mindezek alapján az indítványozó kérte a másodfokú bíróság döntésének megsemmisítését, az ügyben hozott elsőfokú bírósági és hatósági döntésre is kiterjedően.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság – szakmai álláspontjának kifejtése céljából – megkereste az igazságügyi minisztert. A miniszter megkereste az Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) elnökét, aki a megkereséssel kapcsolatos álláspontját az Alkotmánybíróság részére is megküldte. A miniszter a jogkorlátozás szükségességével kapcsolatban az NVI válaszlevelét nem kívánta kiegészíteni.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

- [13] 2. A Ve.-nek az indítványozó által támadott szabálya:

„2. § (4) A választási iroda az ajánlóíveken szereplő személyes adatok közül az érintett kérelmére csak azokról köteles tájékoztatást adni, amelyek ellenőrzését a 125. § (3) bekezdése alapján elvégezte.”

III.

- [14] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [15] Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [16] A sérelmezett ítéletet az indítványozónak 2015. november 3-án kézbesítették, indítványát pedig 2015. december 31-én, tehát a törvényi határidőn belül nyújtotta be az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybíróságra [Abtv. 30. § (1) bekezdés].

- [17] A Ve. 2. § (4) bekezdését az Alkotmánybíróság a 26/2014. (VII. 23.) AB határozatban már vizsgálta. Figyelemmel azonban arra, hogy az indítvány az alaptörvény-ellenességre vonatkozó indokolást csak a támadott bekezdés második mondata tekintetében tartalmazott, az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot a második mondat tekintetében folytatta le (lásd Indokolás, [49]–[50]). A vizsgálat eredményeképpen a rendelkezés második mondatát az Alkotmánybíróság megsemmisítette. Mivel a Ve. 2. § (4) bekezdésének jelenleg hatályos szövegét az Alkotmánybíróság érdemben még nem vizsgálta meg, nem áll fenn ítélt dolog esete, ezért a jelen ügyben helye lehet az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatnak [Abtv. 31. § (1) bekezdés].
- [18] Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozik; a sérelem bírósági eljárásban – amelynek az indítványozó a felperese – alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása, illetve az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. § a) pont].
- [19] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, a másodfokú bíróság támadott ítélete ellen – amint azt az ítélet is kifejezetten rögzíti – nincs helye fellebbezésnek.
- [20] Az indítványban állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolja: a Ve. 2. § (4) bekezdését a bíróság olyan speciális törvényi szabálynak értelmezte, amelynek alkalmazási elsőbbsége van az Infotv. 15. § (1) bekezdésével szemben és nem hagy a bíróságoknak mérlegelési lehetőséget, a személyes adatok igénylésével kapcsolatos kereseti kérelmet nem tudták teljesíteni (Abtv. 29. §).
- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a támadott rendelkezés szabályozási környezetét.
- [24] A Ve.-nek az ajánlásra és az ajánlások ellenőrzésére vonatkozó rendelkezései szerint jelöltet ajánlani ajánlóíven lehet [120. § (1) bekezdés]. Az ajánlóívre rá kell vezetni az ajánlást adó választópolgár nevét, személyi azonosítóját, magyarországi lakcímét, valamint az anyja nevét. Az ajánlóívet az ajánló választópolgár saját kezűleg aláírja [122. § (2) bekezdés]. A független jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve a jelöltet állítani szándékozó jelölő szervezet a rendelkezésére bocsátott összes ajánlóívet köteles átadni a választási irodának a jelölt bejelentésére rendelkezésre álló határidőben [124. § (2) bekezdés].
- [25] A választási iroda az ajánlásokat ellenőrzi. Az ajánlások ellenőrzése során meg kell vizsgálni a Ve.-ben előírt követelmények teljesülését, azonosítani kell az ajánló választópolgárt, meg kell állapítani, hogy rendelkezik-e választójoggal, továbbá meg kell állapítani, hogy az érvényes ajánlások száma eléri-e a jelöltséghez szükséges számot. Az ajánló választópolgár azonosítását és választójoga megállapítását az ajánlóíven feltüntetett adatainak a központi névjegyzék és a szavazóköri és választókerületek nyilvántartásának adataival való összevetésével kell elvégezni (125. §). Az ajánlások tételes ellenőrzését nem kell tovább folytatni, ha bizonyossá válik, hogy az érvényes ajánlások száma eléri a jelöltséghez szükséges számot [127. § (2) bekezdés]. Az ajánlóíveket az illetékes választási iroda a szavazást követő kilencvenedik nap utáni munkanapon megsemmisíti (128. §).
- [26] 2. Az NVI elnöke a fenti jogszabályi rendelkezések alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatait és megfigyeléseit is részletesen ismertette az Alkotmánybíróságnak megküldött állásfoglalásában (a továbbiakban: állásfoglalás).
- [27] Az állásfoglalás rámutatott arra, hogy a választási, népszavazási eljárás során a választópolgárok tájékoztatásának kiemelt célja, hogy tisztában legyenek jogaikkal, azokat – elsődlegesen szavazati jogukat – gyakorolhassák, a választási szervek tevékenységét figyelemmel kísérhessék, az esetleges jogsértéseket felismerhessék, és azokkal szemben hatékony jogorvoslatot nyerjenek (állásfoglalás [6]).
- [28] Az állásfoglalás szerint a választási eljárásban a személyes adatok kezelésének lényege nem azok adattartalma, hanem pusztán a mennyisége: egyetlen célja az, hogy a választási iroda megállapíthassa, hogy elégséges számban támogatták-e az adott jelölt, lista állítását vagy egy adott kérdés népszavazásra bocsátását. A tárgyi szabályozás alapján ezért a választási iroda az ellenőrzés keretében csak annyi aláírást dolgoz fel, amennyi alapján bizonyossággal megállapítható, hogy az érvényes aláírások száma eléri-e a szükséges számot; a fennmaradó aláírást a választási iroda az átvett íveken tárolja, de azokkal kapcsolatban további adatfeldolgozást nem végez; azokat az adatkezelés célhoz kötöttségének követelménye értelemben nem is jogosult megismerni. A törvényben meghatározott számot meghaladó aláírások ellenőrzésére legfeljebb akkor kerülhet sor, ha

- jogorvoslat alapján az ellenőrzött érvényes aláírások száma a törvényben meghatározott szám alá csökken. Ebben az esetben a választási bizottság elrendeli a még nem ellenőrzött aláírásoknak az ellenőrzését. Ha a személyes adatokkal való visszaélés miatt benyújtott jogorvoslati kérelem alapján eljáró választási bizottság eljárása eredményeképpen olyan mértékben csökken az ellenőrzött érvényes aláírások száma, hogy az valamilyen leadott aláírás ellenőrzését követően sem éri el a törvényben meghatározott számot, akkor a személyes adatokkal való visszaélésnek választási eljárási következménye lesz, hiszen a jelöltet nem veszi nyilvántartásba a választási bizottság, illetve a népszavazási kezdeményezés eredménytelen lesz. A nem ellenőrzött aláírások száma és érvényessége a választási eljárás szempontjából irreleváns. Mihelyt azonban a korábban nem ellenőrzött aláírások ellenőrzésre kerülnek, megnyílik a választási iroda kötelezettsége az ezt kérelmező személyes adatairól való tájékoztatásra (állásfoglalás [5], [11], [19]).
- [29] Az állásfoglalás arról is tájékoztatást adott, hogy az aláírások ellenőrzése informatikai alkalmazás igénybevételel történik, amelyben – a többes ajánlások kiszűrése érdekében – visszakereshető módon eltárolásra kerülnek azoknak a választópolgároknak a személyes adatai, akiknek az aláírását a választási iroda ellenőrizte. A nem ellenőrzött íveken szereplő aláírások feldolgozására azonban nem kerül sor, azok számáról és adattartalmáról a választási iroda semmiféle információval nem rendelkezik. Az aláírásokat tartalmazó íveket és az informatikai rendszerben tárolt személyes adatokat a törvényben meghatározott rövid idő elteltével törölni kell (állásfoglalás [9]–[10]).
- [30] Az NVI elnöke szerint több tízezer vagy akár százezer aláírás esetében – különösen, ha egymás után több ilyen tájékoztatási kérelem érkezik – olyan terhet róna a választási irodákra ezeknek az aláírásoknak a manuális áttekintése, amelyeknek a teljesítésére nem lennének képesek, és veszélyeztetné a választások lebonyolításával kapcsolatos, az Alaptörvény XXIII. cikkének, 2. cikk (1) bekezdésének, valamint 35. cikk (1) bekezdésének érvényesülését szolgáló feladataik ellátását. A 2014. évi európai parlamenti választási eljárás során volt olyan párt, amely a szükségesnél legalább 20–30 ezerrel több aláírást nyújtott be; egy fővárosi népszavazási kezdeményezés során a szervezők a szükségeshez képest csaknem 10 ezerrel több aláírást nyújtottak be. Ezekben az esetekben az NVI-nek kellene a több tízezer, vagy akár 100 ezer aláírást tartalmazó aláírásgyűjtő íveket manuálisan végignézni, hogy a kérelmező személyes adatai szerepelnek-e bennük úgy, hogy ennek a választási eljárásra semmilyen hatása nem lenne (állásfoglalás [14]).
- [31] Az NVI elnöke kitért arra is, hogy az indítványozó egy olyan személyes adatának kezelésére vonatkozóan kért tájékoztatást a helyi választási irodától, amelyről nem tudni, hogy a kérdéses, nem ellenőrzött ajánlások állományában van-e egyáltalán. Ha ott is lenne, véleménye szerint annak a választási eljárás szempontjából semmilyen jelentősége nincs (állásfoglalás [19]).
- [32] 3. A panaszos indítványában a támadott jogszabály, illetve bírói döntés alaptörvény-ellenességével kapcsolatban előadott indokolását elsősorban az Abh.-ra alapozta, amelynek az általa hivatkozott elvi megállapításait az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése alapján is levezethetőnek tartotta, és az Alaptörvény negyedik módosításának hatálybalépését követően is fenntartotta: „Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [50]; vö. eredetileg: Abh., ABH 1991, 40, 41–42.; később: 2/2014. (I. 21.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [19]}.
- [33] „A személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában csakis az érintett beleegyezésével szabad; mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát” (Abh2., Indokolás [50]; vö. eredetileg: Abh., ABH 1991, 40, 42.; később: 3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [18]).
- [34] „Kivételesen törvény elrendelheti személyes adat kötelező kiszolgáltatását, és előírhatja a felhasználás módját is, ezekben az esetekben tehát az adatkezeléshez nem szükséges az adatalany beleegyezése, hozzájárulása. Az ilyen rendelkezést tartalmazó törvény korlátozza az információs önrendelkezés alapvető jogát, ami pedig akkor alkotmányos, ha megfelel az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek.” {3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [18]; vö. eredetileg: Abh., ABH 1991, 40, 42.; Abh2., Indokolás [50]}

- [35] „Az Alkotmánybíróság szerint bármilyen jogszabálynak, amely személyes adat kezeléséről rendelkezik, garanciákat kell tartalmaznia arra nézve, hogy az érintett személy az adat útját a feldolgozás során követni, és jogait érvényesíteni tudja. Az erre szolgáló jogintézményeknek tehát biztosítaniuk kell az érintett beleegyezését az adatkezelésbe, illetve pontos garanciákat kell tartalmazniuk azokra a kivételes esetekre nézve, amikor az adatkezelés az érintett beleegyezése, esetleg tudta nélkül történhet. E garanciális jogintézményeknek – az ellenőrizhetőség érdekében is – korlátok közé kell szorítaniuk az adat útját.” {Abh3., Indokolás [22]; vö. eredetileg: Abh., ABH 1991, 40, 42.; 3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [36] 4. Az Alkotmánybíróság a fenti joggyakorlata alapján a szabályozásnak az alkotmányossági vizsgálat szempontjából releváns jellemzőjeként azonosította, hogy
- az ajánlás a választópolgár joga, de nem kötelessége, az ajánlóívre felvezetett személyes adatainak kötelező kiszolgáltatását nem a törvény rendeli el;
  - az ajánlások gyűjtését, az azokba foglalt személyes adatok felvételét nem a választási iroda végzi, hanem a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve a jelöltet állítani szándékozó jelölő szervezet;
  - az ajánlásokat tartalmazó ajánlóívet át kell adni a választási irodának, ezáltal a választási iroda a személyes adatokat tartalmazó adathordozók birtokába jut, de önmagában ezzel a személyes adatokon műveletet nem végez;
  - az ajánlásba foglalt személyes adatok feldolgozására (ellenőrzése, rögzítése, felhasználása) csak a jelöltállítás (kezdményezés) érvényességéhez szükséges számú ajánlás vonatkozásában kerül sor;
  - a nem ellenőrzött ajánlásokat a választási iroda az eredeti adathordozókon (ajánlóíveken) tárolja, a bennük foglalt személyes adatokat automatizált eszközzel lekérdezni vagy egyéb módon kezelni nem lehet;
  - tehát a nem ellenőrzött ajánlásokba foglalt személyes adatok tartalmáról, bármely meghatározott természetes személy érintettségéről a választási irodának nincs tudomása;
  - a nem ellenőrzött ajánlásoknak (a bennük foglalt személyes adatok hitelességének) a választási eljárás jogszerűségére kiható joghatása nincs; továbbá
  - az ajánlóívek mint adathordozók tárolására a törvény által pontosan meghatározott, átmeneti ideig kerül csak sor, ezt követően azokat a választási iroda megsemmisíti.
- [37] 4.1. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése által védett információs önrendelkezési jogra vonatkozó – az Abh.-ra visszavezethető – ismertett joggyakorlata megköveteli a személyes adat feldolgozásának és felhasználásának követhetővé és ellenőrizhetővé tételével kapcsolatos garanciákat. Az Infotv. viszont az Abh.-tól némileg eltérő fogalmi rendszerben azt írja elő, hogy az érintett kérelmezheti az adatkezelőnél tájékoztatását személyes adatai kezeléséről [14. § a) pont]. Az indítvány a Ve. 2. § (4) bekezdésének alaptörvény-ellenességét az Abh.-ra hivatkozással állítja, de tartalmilag nem az Abh.-ban meghatározott garanciákat, hanem az Infotv. által biztosított tájékoztatáshoz való jogot kéri számon a törvényen. A szabályozás feltárt sajátosságaira figyelemmel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a nem ellenőrzött ajánlásokat tartalmazó ajánlóíveknek jelen ügyben vizsgált, a választási iroda általi, határozott átmeneti ideig történő tárolása nem valósítja meg a személyes adatoknak az olyan értelemben vett feldolgozását vagy felhasználását, amellyel összefüggésben az Alkotmánybíróság a követhetővé és ellenőrizhetővé tétel követelményét megfogalmazta.
- [38] Az Alkotmánybíróság ez alapján megállapította, hogy a Ve. 2. § (4) bekezdése a választási irodákra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség terjedelmének meghatározásával – az adott jogszabályi környezetben, az indítványban előadott összefüggésben – nem korlátozta az indítványozó személyes adatai védelméhez való jogát.
- [39] A fentitől értelmezéstől eltérően, az indítványban szereplő érvelés elfogadásából általános jelleggel az következne, hogy bárki alkotmányos igényt formálhatna arra, hogy valamely, egyébként adatkezelést is végző szerv (szervezet) a kérelmező kérdéses személyes adatainak felkutatása érdekében – bár azokon korábban semmilyen műveletet nem végzett, s azok tárolásáról nincs is tudomása – köteles lenne az általa nem elektronikus adathordozón tárolt valamennyi adatot átvizsgálni (feldolgozni). Az információs önrendelkezési jog alkotmányos garanciából azonban ilyen jogosultság nem következik.
- [40] Mivel információs önrendelkezési jog korlátozásának fennálltát az Alkotmánybíróság nem állapította meg, az alapjog-korlátozás szükségességével és arányosságával kapcsolatos további vizsgálatot sem folytatott.

- [41] 4.2. Az indítványozó az alapjog sérelmet a szükségesség-arányosság teszt mellett arra hivatkozással is állította, hogy az Alkotmánybíróság által érvényesített jogvédelem nem lehet továbbá alacsonyabb a nemzetközi, konkrétan az Egyezmény által biztosított jogvédelem szintjénél sem.
„Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy az alapvető jogok tartalmának a nemzetközi jogi kötelezettségekkel összhangban álló értelmezését fogadja el és érvényesíti mindaddig, amíg ez az értelmezés az Alaptörvény értékrendszerével is összeegyeztethető {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a jelen indítványokban támadott jogszabályok vizsgálatakor is figyelembe veszi a releváns nemzetközi jogi követelményeket” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [42] Az Egyezmény 8. Cikk *b)* pontja szerint mindenkinek joga van arra, hogy „ésszerű időközönként és túlzott késedelem vagy költség nélkül értesüljön arról, hogy egy automatizált adatállományban személyes adatait tárolják-e, és ezekről az adatokról számára érthető formában tájékoztassák”. Az Egyezmény kihirdetéséről szóló 1998. évi VI. törvény 3. §-a rögzíti, hogy a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor a következő nyilatkozatot tette: „A Magyar Köztársaság Kormánya kijelenti, hogy az Egyezmény 3. Cikke 2. c) pontja alapján az Egyezményben foglaltakat alkalmazza a személyes adatok nem gépi eszközökkel feldolgozott állományaira is.”
- [43] A vizsgált szabályozás korábban ismertetett sajátosságaira figyelemmel az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jelen ügyben a kérdéses személyes adatoknak sem gépi, sem nem gépi eszközökkel történő feldolgozására nem kerül sor, ezért azok vonatkozásában a tájékoztatási kötelezettséget az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének a Q) cikk (2) bekezdését tekintetbe vevő értelmezése alapján sem látja levezethetőnek.
- [44] 4.3. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla határozatának alaptörvény-ellenességét is az indítványozó azon az alapon állította, hogy a bíróság korlátozta a tájékoztatáshoz fűződő alanyi jogát. Mivel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ve. 2. § (4) bekezdésének – a bírósági jogértelmezésben megjelenővel egyező – normatartalma nem valósította meg az információs önrendelkezési jog korlátozását, ebből következően a vizsgált összefüggésben a bírósági döntés sem vezetett az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének a sérelmére.
- [45] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a támadott törvényi rendelkezés és bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt a jelen határozat rendelkező részébe foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/157/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3080/2018. (III. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Budai Központi Kerületi Bíróság 8.B.XI.493/2014/64. sorszámú és a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.XI.10.982/2015/198. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Pataki Norbert András, 1027 Budapest, Bem rakpart 46., I/6/A.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Budai Központi Kerületi Bíróság 2015. április 29-én meghozott 8.B.XI.493/2014/64. sorszámú és a Fővárosi Törvényszék 2017. március 10-én meghozott 28.Bf.XI.10.982/2015/198. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az indítványozó kérelmét az Alaptörvény II. cikk, III. cikk, XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1), (2), (3) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 1.1. Az indítványozót az elsőfokú bíróság lőfegyverrel való visszaélés bűntette és garázdaság bűntette miatt halmazati büntetésül 5 év végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melyet börtön fokozatban rendeltek végrehajtani, a másodfokú bíróság 4 év 6 hónap végrehajtandó szabadságvesztésre enyhítette a korábbi ítéletet, melynek végrehajtási fokozatát fegyház fokozatban határozta meg.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a büntetőeljárás végig „egy irányba haladt”, az eljáró szervek „készpénznek” vették a bűnösségét. Tárgyként kezelték és megsértették a méltóságát az elfogását követően a kézfejről történő mintavétel, és az arra való felszólítás során, valamint azzal, hogy a megkérdezése és a hozzájárulása nélkül, a jogszerű tiltakozás lehetőségét kizárva került sor a mintavételre, ráadásul a minták lefoglalása ellen nem biztosították számára a jogorvoslatot. Mindemellett 2013. augusztus 16–18. között bűnügyi őrizetét a Semmelweis Egyetem ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán akként hajtották végre, hogy a négy végtagját kifesztve, ágyhoz bilincselve kellett 40 órát eltöltenie, továbbá az ügyvédjével sem közölték a fogvatartás helyét, ezzel ellehetetlenítve a kapcsolattartást. A kibilincselés módja, illetve a kapcsolattartás tekintetében az indítványozó panaszt nyújtott be, amelyet egy büntetőeljárásra és egy közigazgatási eljárásra különítettek el. A közigazgatási eljárás keretében megismételt eljárásban a BRFK VI. kerületi rendőrkapitányság határozatában jogsértést állapított meg a kibilincselés módja, illetve az ügyvéddel való kapcsolattartás megtagadása tekintetében. Az indítványozó kifogásolja, hogy mindezt a bíróság nem értékelte enyhítő körülményként. Álláspontja szerint a fentiek sértik az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogát, a III. cikk szerinti embertelen bánásmód tilalmát, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jogát is.
- [5] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy ügyében a jogorvoslati lehetőség megtagadásával hajtották végre a helyszíni szemle során a lefoglalásokat: utólag írták alá a jegyzőkönyvet, a lefoglalásnak nincsen indokolása, nem nyilatkoztatták a lefoglalást elszenvedő személyt arról, hogy kíván-e panaszt tenni, a lefoglalási határozatot nem is kézbesítették a részére. Mindennek különös jelentőséget az ad, hogy a lefoglalt dolgok az indítványozó tulajdonát képezték és őt ítélték el az így megszerzett bizonyítékok alapján.
- [6] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés szerinti tulajdonhoz való jog, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét állítja az indítványozó a bűnügyi költség viselésére kötelezéssel kapcsolatban. Az elsőfokú ítélet ugyanis nem rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről, a másodfokú bíróság azonban bele-

foglalta azt az ítéletébe az indítványozó terhére döntve, holott a perbeszédben az eljáró ügyész is külön eljárásban való döntésre tett javaslatot. Tekintettel arra, hogy a másodfokú ítélet jogerős, ezért az ítélet e rendelkezése ellen nincs jogorvoslati lehetősége. A bűnügyi költség viselésére kötelezés gyakorlatilag az indítványozó „kivéreztetését” jelenti. Mindemellett az indítványozó költségmentességi kérelmet nyújtott be mind elsőfokon, mind másodfokon, amit a Törvényszék ugyan észrevételezett is az ítélet indokolásában, el azonban nem bírálta azt. Mindezekhez kapcsolódóan hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt döntéshez való jogának sérelmére is.

- [7] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti független bírósághoz és észszerű határidőhöz való jog sérelmét állítja az indítványozó azzal kapcsolatban, hogy védője a jegyzőkönyv átvételétől számított törvényes határidőn belül kérte a 2015. április 28-i elsőfokú tárgyalásról felvett tárgyalási jegyzőkönyv kijavítását, illetve kiegészítését, azonban arra nem került sor. A védő többszöri betekintéskor sem találta a jegyzőkönyvet, így kérte a postai úton történő kézbesítését. Az elsőfokú bíróság elutasította a kérelmet, a védelem a végzés ellen fellebbezést jelentett be, amit a másodfokú bíróság elutasított elkészttség miatt. Az indítványozó állítása szerint a bíróság a jegyzőkönyvet a törvényes határidőn túl készítette el. Ehhez kapcsolódóan hivatkozik a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslatihoz való jogra is.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése szerinti ártatlanság védelméhez való jog sérelmét látja abban, hogy a jogorvoslati lehetőségeit azért tagadták meg, mert „az első pillanattól kezdve” eldöntött tény volt a későbbi jogerős ítélet.
- [9] 1.2. Az indítványozó kifogásaival kapcsolatban a támadott ítéletek az alábbiakat tartalmazzák. Az elsőfokú eljárás során az indítványozó a helyszíni szemle során lefoglalt bűnjelek bizonyítékként való figyelembe vételével, a felismerésre bemutatás lefolytatásával, a számítástechnikai szakértő által vizsgált SIM-kártyával, illetve a kezeiről vett minta lefoglalásával kapcsolatban tett nyilatkozatokat. Ezekkel kapcsolatban az eljáró bíróság egyrészt megállapította, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján alaptalanok, másrészt azt is, hogy fennállásuk esetén sem zárták volna ki az említett bizonyítékok felhasználhatóságát, pusztán azok bizonyító erejének értékelésére hatottak volna ki. Az indítványozó bizonyítási kísérletre, a helyszíni szemle során lefoglalt tárgyak bírói szemléljére, valamint a helyszíni szemle jegyzőkönyvében megjelölt rendőrök tanúként való kihallgatására irányuló indítványokat a bíróság azért utasította el, mert ezen bizonyítási eljárások nélkül is tökéletes biztonsággal feltárható volt a tényállás, az indítványozott bizonyítási cselekmények annak a lehetőségét sem hordozták magukban, hogy eredményük alapján a történeti tényállás akár csak részben is megváltozzon.
- [10] A másodfokú bíróság relatív eljárási szabálysértéseket állapított meg az elsőfokú bíróság eljárásával kapcsolatban, mely kiterjedt a tanúk kihallgatására, illetve a szakértők meghallgatására. Az elsőfokú bíróság továbbá nem döntött a személyes költségmentesség iránti kérelemről, nem adta meg az egyik beadványban kért tájékoztatást sem az indítványozó részére, nem határozott a tárgyalási jegyzőkönyv kijavítása iránti indítványairól, ezek az eljárási szabálysértések ugyanakkor nem tekinthetők olyanoknak, amelyek kihatottak volna az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására.
- [11] A másodfokú bíróság kiegészítette a megállapított tényállást, egyben megállapította, hogy e kiegészítésekkel és helyesbítésekkel a tényállás megalapozott, mert felderített, hiánytalan, iratszerű és helytelen ténybeli következtetésektől mentes. A helyszíni szemléről készült jegyzőkönyv a rendelkezésre álló adatok alapján nyilvánvalóan a helyszínen készült el, annak kinyomtatása és az aláírása akadályba ütközött, ami azonban nem ad alapot a közbizalom elleni bűncselekmény feltételezésére. A bűnjelek kezelésével kapcsolatos szabályokat betartották. A kézen található lőpormaradványok biztosítását célzó eljárási cselekmény elvégzése vitathatatlanul halaszthatatlannak tekinthető, arról határozat helyett jegyzőkönyv is felvehető, azonban az ekkor felvett jegyzőkönyv nem rögzítette a halaszthatatlanság tényét, illetve az ezt megalapozó körülményeket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy törvényellenesen beszerzett bizonyíték lenne. A határozat és ebből következően a jogorvoslati jog megvonása az indítványozó jogainak lényeges korlátozását nem eredményezte, aligha képzelhető el ugyanis, hogy a jogorvoslat eredményre vezetett volna, ugyanakkor az időmúlás a bizonyítási eljárást befolyásoló tény, az ugyanis mintavesztéshez vezet.
- [12] Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem mindenben tett eleget, többek között azért nem, mert az indítványozó írásbeli indítványaiban, illetve szóbeli észrevételeiben előadott védekezésére kellő részletességgel nem tért ki, illetve a helyszíni szemle lefolytatásának helyességéről vagy helytelenségéről kialakított álláspontjáról részletesen nem adott számot. Az indokolási kötelezettség ezen sérelme azonban nem vezetett

az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mert az elsőfokú bíróság állásfoglalása a légyegét tekintve egyértelműen megállapítható.

- [13] A bűnügyi költség viselése tárgyában a törvényszék megállapította, nem lett volna akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság döntsön az ítélet meghozataláig felmerült költségről, majd utóbb, a további bűnügyi költség viseléséről különleges eljárásban határozzon.

II.

- [14] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelet bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az ügyben eljáró tanács az alábbiakat állapította meg. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, az indítványozó terheltként vett részt a büntetőeljárásban, így érintettsége megállapítható, az ügy érdemében hozott, másodfokú döntéssel szemben rendes jogorvoslatnak helye nincs, így kimerítette a jogorvoslati lehetőségeit is. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítvány határozott kérelmet is tartalmazott, ugyanis megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét és indokolást arra nézve, miért sértette azokat a sérelmezett bírói döntés. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. E követelménynek az indítvány egyes elemei nem felelnek meg, így azokat az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak az ítéletek alkotmányossági felülvizsgálatát végzi, nem minősül az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelméről kizárólag – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Önmagukban a rendes bíróságok által előidézett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra

került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. E körbe tartozik továbbá az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a nyomozás, illetve bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a rendes bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24], 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] 1.1. Az indítványozó azon kifogásai tehát, mely a kézfejről történő mintavétel módjára, illetve a lefoglalás lefolytatására vonatkoztak, törvényességi jellegűek, a nyomozás lefolytatására, a bizonyítékok felkutatására, rögzítésére és mindezek dokumentálására vonatkoznak. Mindezek érdemi megítélésére, vagyis arra, hogy törvényes volt-e a nyomozás, az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. E kifogásokat a büntetőeljárás során lehet az ott szabályozottak szerint előterjeszteni, melyre sor is került, és a másodfokú ítélet tartalmaz is indokolást ezekkel összefüggésben. Hasonlóan törvényességi kérdésnek minősülnek az indítványozó jegyzőkönyvvel kapcsolatos kifogásai is, melyekkel kapcsolatban szintén folytatott eljárást a bíróság, illetve a költségmentesség kérdésében való döntéshozatal hiánya is, mely önmagában szintén nem alkotmányossági kérdés.
- [19] 1.2. A Semmelweis Egyetem ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán végrehajtott bűnügyi őrizet módjával és az ügyvédjével való kapcsolattartás ellehetetlenítésével kapcsolatban az indítványozó élt jogorvoslati lehetőségeivel, a megismételt közigazgatási eljárás keretében pedig sor került a jogsértés megállapítására. Az indítvány ezen elemei nem állnak közvetlen összefüggésben a támadott ítéletekkel, az őrizet végrehajtásának módja és az ügyvéd értesítésének elmaradása, noha jogerősen megállapítottan jogsértő volt – önmagában – nem befolyásolta a büntetőeljárás érdemét, nem állt okozati összefüggésben a későbbi elítélésével, ezzel ellentétesen az indítványozó sem állít. Mindebből következően jelen eljárásban nincs lehetőség ezen indítványelemek vizsgálatára.
- [20] 1.3. A bűnügyi őrizethez kapcsolódó további kifogást illetően, miszerint enyhítő körülményként kellett volna értékelni a fentieket, az Alkotmánybíróságnak szintén nincs hatásköre, a büntetés kiszabása szakjogi kérdés, az eljáró bíró, mint az igazságszolgáltatás letéteményesének bírói függetlenségéből fakadó döntési joga. A bírósági jogalkalmazásnak egyaránt része a tényállás és az alkalmazandó jog megállapítása, valamint a jogkövetkezmények meghatározása. Ezen összetett folyamat, eljárási periódusoktól függetlenül magában foglalja a jogilag releváns tények objektív feltárását, összegezését, értékelését és a jogkérdések megismerését. A bíró belső meggyőződése, amely lehetővé teszi számára – a bírói függetlenség alkotmányos elve által oltalmazott – a lelkiismeretének megfelelő döntés meghozatalát, ezen tényezők hatására alakul ki {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [54]}. Az Alkotmánybíróság mindezzel kapcsolatban annyit követel meg, hogy az ítélet indokolásában a bíróság nevesítse az enyhítő és súlyosító körülményeket és azt, hogy az milyen mértékben befolyásolta a kiszabott büntetést [az eljárás elhúzódása mint enyhítő körülmény vonatkozásában lásd 2/2017. (II. 10.) AB határozat], azt azonban, hogy melyek az enyhítő és súlyosító körülmények és azokat milyen mértékben kell figyelembe venni, a bírói gyakorlat alakítja ki (lásd a büntetés kiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK vélemény).

- [21] 1.4. Az indítványozó az ártatlanság védelméhez való jog sérelmét látja abban, hogy álláspontja szerint „az első pillanattól kezdve” eldöntött tény volt a későbbi jogerős ítélet. Az indítványozó e kifogása ténylegesen az eljáró nyomozó hatóság és bíróságok elfogultságát állítja. A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezzen előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult. Azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24], [25]; legutóbb: 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]}. Jelen esetben azonban az objektív szempontokkal igazolható pártatlanság sem magát az eljárást, sem az ügy megítélését vagy a feleket illetően nem vált kétségessé. Az indítványozók által felhozott indokok (nem foglalkoztak a bűnösségével szembe menő bizonyítékokkal, tárgyként kezelték) valójában az érdemi döntés kritikájaként minősíthetőek, nem elégségesek a szubjektív értelemben vett pártatlanság fennállásának megdöntésére. Az Alkotmánybíróság tehát nem vizsgálhatta, hogy a büntetőeljárás lefolytatása alatt milyen módon, vagy hogyan járt el a bíróság, mi volt a „meggyőződése”. Mindebből fakadóan nem vizsgálható az sem, hogy az ártatlanság védelmét ténylegesen tiszteletben tartották-e az eljáró szervek.
- [22] 1.5. A bűnügyi költség vonatkozásában az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog levezetett indokolt döntéshez való jog sérelmére.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikke a tulajdonhoz való jogot alapvetően két szempontból garantálja, egyrészt a megszerzett tulajdont védi az elvonás ellen, másrészt a megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen {pl. 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [20], 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmányos tulajdonvédelem köre azonban nem azonosítható az absztrakt polgári tulajdon védelmével {26/2013. (X. 4.) AB határozatában, Indokolás [161]}, ezért a bűnügyi költség viselésével kapcsolatos döntés esetleges jogsértő jellege a konkrét ügyben nem veti fel a tulajdonhoz való jog sérelmének kételyét.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő indokolási kötelezettség tekintetében kialakított gyakorlata szerint annak alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [38], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30], 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21], 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Jelen ügyben azonban a másodfokú bíróság megállapította, hogy korábban elmaradt a bűnügyi költség viseléséről való döntés, azt is megállapította, hogy ennek mi volt az indoka, továbbá tartalmaz az ítélt indokolást arra nézve is, hogy milyen jogszabályi rendelkezések alapján került sor a bűnügyi költség viseléséről való döntéshozatalra, ezért nem merült fel olyan körülmény, ami alapján megállapítható lenne az indokolási kötelezettség elmaradása.
- [25] 1.6. A fenti kifogásokat illetően tehát az indítvány nem vetett fel sem a támadott döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Érdemben vizsgálendő ugyanakkor az a kifogás, mely szerint a bíróság a bűnügyi költség viselése vonatkozásában döntésével elvonta az indítványozó jogorvoslathoz való jogát.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [27] Az indítványozó kifogásai közül alkotmányossági vizsgálat tárgyát képezheti tehát a bűnügyi költség viseléséről való döntéshozatal. Az indítványozó hivatkozik arra, hogy mivel a büntetőeljárás során hozott elsőfokú ítélet nem rendelkezett a bűnügyi költségek viseléséről, a másodfokú ítélet pedig jogerőre emelkedett, így nem élhetett a jogorvoslás lehetőségével.

- [28] „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat Indokolás [15], {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek minden körülmények között helyt kell adnia a kérelemnek, az azonban alkotmányos kötelezettség, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]}. A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése azonban nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [32]}. A következőes alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből ugyan kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, azonban a jogalkalmazás során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetőségének az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesülniük kell {lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; utoljára: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [29] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szerint bűnügyi költség az a költség, amelyet az ügyben az eljárás megindításától a büntetés végrehajtásának befejezéséig, továbbá a rendkívüli jogorvoslati eljárás, valamint a különleges eljárások során az állam előlegezett, így különösen a tanú megjelenésével felmerült költség, a szakértő, illetőleg a szaktanácsadó részére megállapított munkadíj és költségtérítés, a lefoglalt dolog szállításával és megőrzésével felmerült költség, valamint a tolmács díja és költségtérítése. Bűnügyi költség a terheltnek, a sértettnek, a magánfélnek, a pótmagánvádlónak és a magánvádlónak, a terhelt és a sértett törvényes képviselőjének az ügyben felmerült készkiadása, a kirendelt védőnek és a sértett, a magánfél, valamint a pótmagánvádló képviselőjének készkiadása és díja, akkor is, ha azokat az állam nem előlegezte [Be. 74. § (1) bekezdés]. A bíróság a vádlottat abban az esetben kötelezi bűnügyi költség viselésére, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni [Be. 338. § (1) bekezdés]. Nagy jelentőségük van azoknak a garanciális jellegű rendelkezéseknek, amelyek a bűnügyi költség viselése tekintetében is biztosítják a „tett-arányosság”, illetve a büntetőigény érvényesítését kísérő (anyagi) kockázatosztás elvének kötelező érvényesülését, illetve teret engednek a méltányosság gyakorlására is. Ugyanis a vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállással azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösségét vagy a felelősségét megállapították; illetve nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely – nem az ő mulasztása folytán – szükségtelenül merült fel. A bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottat mentesítheti [Be. 338. § (2) és (4)], {3180/2016. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}.
- [30] A bűnügyi költség viselésével kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket a Be. az alábbi módokon szabályozza. Amennyiben az elsőfokú ítélet tartalmaz rendelkezést a bűnügyi költségről, azzal szemben a Be. – külön fellebbezés biztosítása helyett az ítélettel szembeni fellebbezés körében – biztosítja a fellebbezési lehetőséget, továbbá annak sincs akadálya, hogy a fellebbezés a büntetőjogi főkérdést ne, csak valamely járulékos kérdést, így a bűnügyi költség viselésére kötelezést érintse [Be. 348. § (3) bekezdés]. A Be. nem zárja ki azt sem, hogy az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben szóvá tegyék a bűnügyi költségről való rendelkezés hiányát is. A másodfokú bírósági eljárásban felmerült bűnügyi költséget a másodfokú bíróság a határozatában megállapítja, és szükség esetén rendelkezik annak a viseléséről [Be. 381. § (1) bekezdés]. Itt már főszabály szerint külön jogorvoslat önmagában a bűnügyi költség körében nincs, hacsak nem kerül sor harmadfokú eljárásra [Be. 398. § (3) bekezdés]. Abban az esetben, ha a bíróság jogerős határozatával nem vagy nem megfelelően rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről, a Be. a különleges eljárások között való szabályozással arra is ad lehetőséget,

hogy erről utólag határozzon, mely döntéssel szemben van helye fellebbezésnek [Be. 578. § (1) bekezdés]. A különleges eljárások rendeltetése, hogy az alapeljárás jogerős befejezése után felmerülő egyes, a büntetőjogi felelősséget és a büntetőjogi jogkövetkezmény megállapítását nem érintő kérdésekről (az ún. járulékos kérdésekről) a bíróság egyszerű eljárás keretében határozhasson. Megállapítható tehát, hogy a Be. egyes esetekben biztosítja a jogorvoslatot a bűnügyi költség viselésével kapcsolatban, azonban a jogerős (másod- vagy harmadfokú) döntés esetén különleges eljárás lefolytatására ad lehetőséget.

- [31] Az indítványozó esetében az elsőfokú bíróság nem döntött a bűnügyi költség viseléséről, a jogerős döntést hozó bíróság azonban igen, mégpedig jogorvoslati eljárásban, az ügyész indítványára. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az indítványozó el lenne zárva a jogorvoslati lehetőségétől. Egyrészt a bűnügyi költség megállapításával kapcsolatos különleges eljárás igénybevételének lehetősége fennáll akkor is, ha a terhelt vagy védője úgy ítéli meg, hogy a bíróság a bűnügyi költség viseléséről nem megfelelően rendelkezett. Különleges eljárás lefolytatásának csak a jogerős döntés meghozatalát követően van helye, e körben tévedett ugyan a másodfokú bíróság, amikor arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság maga is pótolhatta volna döntésének e hiányát, azonban az a körülmény, hogy a jogerős döntés tartalmaz rendelkezést a bűnügyi költség viselésével kapcsolatban, nem jelenti azt, hogy ne lehetne hivatkozni annak törvénysértő jellegére, ha ennek feltételei fennállnak. Másrészt pedig a jogorvoslathoz való jog állított sérelme szempontjából annak is jelentősége van, hogy a bűnügyi költség viseléséről való döntés a törvényszék másodfokú eljárásában járulékos jellegű, a főkérdéshez, vagyis a bűnösség megállapításához kapcsolódik, melyről az elsőfokú bíróság döntött, az indítványozó pedig élt jogorvoslati jogával.
- [32] Mindezeket összességében mérlegelve az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a támadott ítéletek nem ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való joggal. Az Alkotmánybíróság ezért a rendelkező részben foglaltak szerint az indítványt elutasította.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1335/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2018. (III. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Schanda Balázs* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (1) és (3) bekezdése, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 101. § (1) bekezdése és 140. §-a, valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 1. § (1) és (2) bekezdése, 2. § (1) és (2) bekezdése és 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A Módtv. sérelmezett rendelkezéseit a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 6. § (1) és (3) bekezdése, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 101. § (1) bekezdése és 140. §-a inkorporálta. A Módtv. 4. §-a arról rendelkezik, hogy hatályát veszti a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény (a továbbiakban: Vmt.), valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzési tilalomtól eltérő nyitva tartás engedélyezésének feltételeiről szóló 53/2015. (III. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).
- [2] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alaptörvény-ellenességét állítja, akkor az alkotmánybíróági vizsgálat tárgya minden esetben a módosított (inkorporáló), nem pedig a módosító jogszabályi rendelkezés {3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [37]}, ezért az Alkotmánybíróságnak a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdését, az Mt. 101. § (1) bekezdését, 140. §-át és a Módtv. 4. §-át kell vizsgálnia.
- [3] Az indítványozó a mellékleteként csatolt munkaszerződés tanúsága szerint egy kiskereskedelmi áruházlánc pénztáros alkalmazottjaként sérelmezi a vasárnapi nyitva tartás újbóli bevezetését szabályozó törvényi rendelkezéseket. Indítványa szerint azzal, hogy a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdései alapján a kereskedő állapítja meg az üzlet nyitvatartási idejét, továbbá lehetővé teszi a december 24-i nyitva tartást, továbbá azzal, hogy az Mt. 101. §-a, valamint 140. §-a rendes munkaidőnek tekinti a kereskedelemről szóló törvény hatálya alá tartozó, kereskedelmi tevékenységet folytató munkáltatónál foglalkoztatott munkavállaló munkavégzését, valamint lehetővé teszi a vasárnapi, rendes munkaidőben történő munkavégzés elrendelését, továbbá hatályon kívül helyezi a Vmt.-t és a Korm. rendeletet, súlyosan sérül az Alaptörvény több rendelkezése is.
- [4] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogállamiság, jogbiztonság klauzulája) sérelmét abban látja, hogy a Kertv., valamint az Mt. illetve a Módtv. támadott rendelkezéseinek megalkotását – hivatkozva a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (4) bekezdésére, valamint 17. §-ára – nem előzte meg hatásvizsgálat, ezért nem biztosított a szabályozás alapjogokkal való összhangja. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is felveti az indítvány, állítása szerint a jogalkotó a támadott rendelkezések társadalomra kifejtett hatásait nem vizsgálta meg. Arra is kitér az indítvány, hogy a jogalkotó nem vizsgálta meg, hogy „az ország minden településén, annak minden üzletében szükséges-e a vasárnapi nyitva tartás”.
- [5] Az indítvány szerint a jogalkotó nem tett eleget az Alaptörvény L) cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt intézményvédelmi kötelezettségének, mivel a Kertv. 6. § (1) bekezdése alapján a munkáltató állapíthatja meg az üzlet nyitvatartási idejét, a munkavállalónak (így az indítványozónak is) bármikor, akár vasárnap is rendelkezésre kell állnia, ezt az időt nem töltheti családjával. Az L) cikk sérelmével összefüggésben az indítványozó hivatkozik

a Nemzeti Hitvallás következő fordulatára is: „Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. [...] Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait. [...] Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.”

- [6] Az Alaptörvény L) cikkében foglalt intézményvédelmi kötelezettség megszegésén túl az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk cikkében foglalt alapjoga is sérül, állítása szerint a támadott rendelkezések miatt nincs biztosítva olyan időtartam, amelyet a családjával tölthetne, valamint amelyben „érzelmi kötődését kibontakoztathatná a legbiztonságosabbnak tekintett otthoni környezetben”.
- [7] Az üzlet nyitvatartási idejének meghatározásakor – indítványozó szerint – a foglalkoztatottak érdekeit kellene elsősorban figyelembe venni, nem pedig a Kertv. 6. § (1) bekezdésében elsőként meghatározott „vásárlási szokásokat”. Ezzel kapcsolatban állítja az indítvány az Alaptörvény R) cikkének a sérelmét is, ugyanis érvelése szerint a jogalkotó „felhatalmazta a munkáltatót arra, hogy felülírja az Alaptörvényben foglalt családi élethez való jogot”, így nem a jogszabály határozza meg a jövőben gyakorlásának kereteit, hanem a munkáltató. Az indítványozó szerint a jogalkotó ezáltal figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény „mindenkire kiható kötőerejét.”
- [8] Az indítvány az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseinek sérelmét egymásra tekintettel állítja, ugyanis a hátrányos megkülönböztetést azzal idézi elő a jogalkotó, hogy „a családjával való életközösség megélését nem tekinti egyenrangúnak azon állampolgárokéval, akik vasárnap nem kötelesek munkát végezni”. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésének sérelmével kapcsolatban pedig az indítványozó arra hivatkozik, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések által „a heti egy teljes napot” is elvonják tőle és családjától. E körben azt is kifejti az indítvány, hogy „a vasárnapi munkavégzés kötelezettsége a kereskedelmi szektor vonatkozásában nem élet- s nem létfontosságú [...] amíg vasárnap zárva voltak a boltok, egyetlen hírt sem lehetett arról hallani, hogy az éhhalál küszöbén álló emberek vonaglanának haláltusájukat vívva valamelyik zárva levő kereskedelmi egység előtt”.
- [9] Az indítványozó érvelése alapján a támadott rendelkezések által az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált kötelezettsége teljesítése is terheesebbé vált, ugyanis a vasárnapi munkavégzésért cserébe „semmilyen méltányos kompenzáció” nincs biztosítva. Ezáltal – álláspontja szerint – a jogalkotó az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésében foglaltakon is „túllőtt”.
- [10] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó kitér a kereskedelmi szektorra jelenleg jellemző foglalkoztatottságra, illetve létszám-problémákra.
- [11] A vasárnapi munkavégzés miatt – az indítványozó szerint – nagy mértékben csökken a pihenésre fordítható ideje, ezért a támadott rendelkezések az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésével is ellentétesek.
- [12] Az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések [I. cikk (1)–(2) bekezdései; L) cikk (1)–(3) bekezdései; M) cikk (1) bekezdése; R) cikk (1) és (3) bekezdései; T) cikk (3) bekezdése; VI. cikk (1) bekezdése; XII. cikk (1)–(2) bekezdései; XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdései; XX. cikk (1) bekezdése, valamint XXX. cikk (1) bekezdése] sérelmén keresztül a támadott rendelkezések az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel is ellentétesek, ugyanis a norma megalkotása során a jogalkotó az Alaptörvény e rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta, a vásárlási szokásokat vette alapul, holott ilyen alapjogot az Alaptörvény nem tartalmaz.
- [13] Azáltal – szól az indítványozó érvelése – hogy a támadott rendelkezések az Alaptörvény L) cikk (1)–(3) bekezdéseibe; M) cikk (1) bekezdésébe; R) cikk (1) és (3) bekezdéseibe; VI. cikk (1) bekezdésébe; XII. cikk (1)–(2) bekezdéseibe; XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseibe; XX. cikk (1) bekezdésébe, valamint XXX. cikk (1) bekezdésébe ütköznek, az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdését is sértik, mert a jogalkotónak meg kellett volna vizsgálnia a vásárlói szokásokat a támadott rendelkezések megalkotása előtt.
- [14] Az indítványozó hivatkozik továbbá az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében deklarált lelkiismereti és vallásszabadsághoz való joga sérelmére is, ugyanis állítása szerint „katolikusként vasárnap is dolgoznia kell”, valamint „nagy nehézséggel tudja megoldani, hogy a szentmisére időben odaérjen”.
- [15] Az indítványában kérte továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló 1950. évi Római Egyezmény 8. és 9. cikke vonatkozásában is folytassa le vizsgálatát.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) be-

kezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [17] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírói eljárás megindításának nincs helye.
- [18] Az indítvánnyal támadott Módtv.-t az Országgyűlés 2016. április 12-én fogadta el, 2016. április 15-én lett kihirdetve és 2016. április 16-án lépett hatályba. Az indítványt 2016. október 11-én adták postára, a benyújtásra nyitva álló határidő 2016. október 13., tehát az indítvány határidőben benyújtottnak minősül.
- [19] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozó csatolta beadványához a kiskereskedelmi áruházláncsal kötött munkaszerződését. Az Alkotmánybíróság tanácsa ez alapján elfogadta az indítványozó érintettségének igazolását.
- [20] 2.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek. Az indítványozó ugyan ismertette az eljárás megindításának az okait, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, ám az alábbiak miatt a benyújtott alkotmányjogi panasz nem fogadható be.
- [21] 2.4. Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság, jogbiztonság elvének sérelmére hivatkozott, főként a hatásvizsgálat állított elmaradása miatt. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben korábban úgy foglalt állást, hogy „alkotmányjogi panaszt elsősorban a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és a felkészülési idő hiányára lehet alapítani, önmagában a jogállamiság követelményének sérelmére nem lehet hivatkozni {elsőként lásd: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az előzetes hatásvizsgálat állított elmaradása miatt indítványozó az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is megjelöli. Az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdése és a panasszal támadott jogszabályi rendelkezések között nincs összefüggés, hiszen az Alaptörvény e rendelkezése a közvetlen hatalomgyakorlásról rendelkezik.
- [22] 2.5. Az indítványozó megjelöli az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésének, valamint XV. cikk (5) bekezdésének sérelmét is. Az Alkotmánybíróság 3127/2015. (VII. 9.) AB határozatában az alábbiakat fogalmazta meg: „az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, így ezen hatáskörei gyakorlása során az Alkotmánybíróság kizárólag valamely Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben állított jogsérelem esetén járhat el, az Alaptörvény más rendelkezéseinek megsértésére való hivatkozás esetén nem. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése szintén az államot terhelő alkotmányos kötelezettségként írja elő a családok, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők külön intézkedésekkel történő védelmét. Az Alaptörvény ezen rendelkezéseire tehát, mivel ezek nem Alaptörvényben biztosított jogokról rendelkeznek, alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani”{3127/2015. (VII. 9.) AB határozat [20]–[25]}.
- [23] 2.6. Azáltal, hogy a jogalkotó az Alaptörvényben foglalt államcélokat figyelmen kívül hagyta – az indítvány szerint – a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit is sértik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat [32]}.

- [24] 2.7. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése pontokba szedve sorolja fel, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az indítványból ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart a panaszos alaptörvényellenesnek, és milyen indokok alapján. Nem tekinthető az indítvány határozottnak, ha a panaszos több alkotmányos jog sérelmét említi, azonban a megjelölt szabályok tartalmához és az alkotmányos joghoz nem igazodó vagy általános indokolással [3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]]. Bár nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban a konkrét rendelkezésre be kell mutatni azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethető [3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának egyes rendelkezéseit; L) cikk (2)–(3) bekezdéseit; M) cikk (1) bekezdését; R) cikk (1)–(2)–(3) bekezdéseit; T) cikk (3) bekezdését; II. cikkét; VI. cikk (1) bekezdését; VII. cikk (1) bekezdését; XII. cikk (1)–(2) bekezdéseit; XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit; C) cikk (3) bekezdését; XX. cikk (1) bekezdését; valamint XXX. cikk (1)–(2) bekezdéseit megjelölte indítványában azonban a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel való ellentétre – magánéleti helyzetének ismertetésén túl – alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, így az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt feltételeknek.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjaira tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés].
- [27] Mivel a fentiek alapján a jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány nem a jogosulttól származó, az Alkotmánybíróság azt visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pont].

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [28] A szombat parancsa évezredekkel előzi meg az állami jogot. A keresztény világ a kezdetektől a hét első napját, azaz a vasárnapot ünnepli, más vallási hagyományok más napokat ülnék meg, ugyanakkor a hetekre tagoló naptári rendszer egyetemessé vált – az ettől eltérő ritmusra történő átállás kísérletei pedig kudarcot vallottak a történelem során.
- [29] Általánosságban kimondható, hogy a vallásgyakorlás szabadsága kétségkívül magában foglalja azt, hogy egy adott vallás követői ünnepnapjaikat megülhessék, e napokon vallási szertartásokon vehessenek részt és ennek érdekében a munkaviszonyban (vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyokban állók) – bizonyos megkötésekkel mentesülhessenek a munkavégzés alól. Kérdést éppen a mentesülés szerződésen túlmenő, jogszabályokkal meghatározott feltételrendszere jelent.
- [30] Bár a vasárnap pihenőnapként történő elismerése és védelme mögött hagyományosan elsősorban vallási szempontok voltak a keresztény többségű társadalmakban, ma e szempont nem játszik meghatározó szerepet: a vallási alapú munkaszünet iránt csak egy kisebbségnek van igénye, ugyanakkor a vasárnap pihenőnap jellegét az állam nem is vallási, hanem kifejezetten világi szempontok miatt szabályozza és védi. A védelemnek azon-

ban – ha hatásos – nem figyelmen kívül hagyható mellékkövetkezménye, hogy a vallásgyakorlás jogával is összefügg. Ebből a szempontból másodlagos, hogy milyen arányban vannak jelen az eltérő igényű társadalmi csoportok, így azok, akiknek szerződési, vagy vállalkozási szabadsága korlátozást szenved, és azok, akiknek a vallásgyakorlási lehetőségei könnyebbé válnak. Ha vallási igényei csak egy kisebbségnek vannak is, e szempontot mégsem lehet teljes mértékben figyelmen kívül hagyni – ahogy más kisebbségek érzékenységét is széleskörű védelem övezi. Ilyen helyzetben a kiszolgáltatott munkavállaló védelmének igénye még erőteljesebben jelenhet meg.

- [31] Míg a vasárnap pihenőnap jellege a gyakorlatban csupán a keresztények egy kisebbsége számára bír vallási jelentőséggel, a vasárnapnak van a vallási szemponttól elkülönülő jelentősége is. A pihenőnap egységessége sajátos ritmust ad a hétnek, és erre évezredek tapasztalatok és megszokások miatt is elemi szüksége van az embernek. A pihenőnap csak úgy lehet egységes, ha valóban mindenkit érint, akinek nem nélkülözhetetlen, vagy legalábbis különösen indokolt a vasárnap is végzendő munkája. Az áruházi pénztáros – szemben a sürgősségi osztály ügyeletes orvosával – nyilvánvalóan nem tartozik ebbe a körbe, és az is nyilvánvaló, hogy a vasárnap helyett kiadott hétköznapi pihenőnap, amikor nincs otthon az iskolás gyermeke, nem váltja ki egyenértékű módon a heti közös pihenőnapot. Azaz az érintett családok egysége szempontjából jó szolgálatot tehet az egységes pihenőnap. A család intézményének védelme mellett az emberi méltóság szempontjára is gondolhatunk, hiszen a vasárnap lényege, hogy az egyénre nem pusztán mint a gazdasági folyamatok szereplőjére tekintünk, hanem valóban mint személyre, aki számára időt kell biztosítani, hogy kibontakoztassa magát. E nézőpont pedig a szabályozást alkotó állam emberképének kérdését is felveti. Ahogy a magánjognak, úgy az alkotmányoknak is van emberképe. Az Alaptörvény emberképének alapja az ember sérthetetlen méltósága (II. cikk). Az ember tehát semmiképpen sem pusztán ügyfél, munkavállaló, felperes, terhelt, áldozat, tanuló, hallgató, tulajdonos stb. – de e vonatkozások összessége sem adja ki az ember fogalmát és lényegét, melyet méltósága fejez ki. E méltóság kibontakoztatásához pedig teret és időt kell biztosítani. A munka, a tanulás és az emberi tevékenységek legkülönbözőbb vonatkozásai is a méltóságból fakadnak, és azt szolgálják. Ugyanakkor az embernek antropológiai szüksége van arra is, hogy legyen olyan ideje, amikor egyéb, gyakorlati feladatai nem terhelik. A vasárnapi pihenőnap állami védelmének ezt a tiszteletet kell kifejeznie: az állam számára is védelemre érdemes a személy szabadideje, mely kibontakozását szolgálja.
- [32] Annak azonban mindenképpen alapjogi védettséget kell élveznie, hogy a munkavállaló a hét adott napjait (így a keresztény a vasárnapot, a zsidó vagy az adventista a szombatot) pihenőnapként megtarthassa, anélkül, hogy ezért hátrány érné. Ahogy más védett csoportok javára az egyenlő bánásmód követelménye érvényesítendő, úgy a vallási parancsaikhoz ragaszkodókat is megilleti ez a védelem. Így ki kellene zárni, hogy a kiskereskedelemben folyamatos munkarendet alkalmazzanak, és tényleges lehetőséget kellene biztosítani azoknak, akik munkaszerződésükben vallási szempontokhoz ragaszkodnak.
- [33] A fentiekre tekintettel az indítványt álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak be kellett volna fogadnia és érdemben kellett volna elbírálnia.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1727/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3082/2018. (III. 5.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Schanda Balázs* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (1) és (3) bekezdése, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 101. § (1) bekezdése és 140. §-a, valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 1. § (1) és (2) bekezdése, 2. § (1) és (2) bekezdése és 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A Módtv. sérelmezett rendelkezéseit a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 6. § (1) és (3) bekezdése, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 101. § (1) bekezdése és 140. §-a inkorporálta. A Módtv. 4. §-a arról rendelkezik, hogy hatályát veszti a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény (a továbbiakban: Vmt.), valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzési tilalomtól eltérő nyitva tartás engedélyezésének feltételeiről szóló 53/2015. (III. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).
- [2] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alaptörvény-ellenességét állítja, akkor az alkotmánybírói vizsgálat tárgya minden esetben a módosított (inkorporáló), nem pedig a módosító jogszabályi rendelkezés {3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [37]}, ezért az Alkotmánybíróságnak a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdését, az Mt. 101. § (1) bekezdését, 140. §-át és a Módtv. 4. §-át kell vizsgálnia.
- [3] Az indítványozó a mellékleteként csatolt munkaszerződés tanúsága szerint egy kiskereskedelmi áruházlánc pénztáros alkalmazottjaként sérelmezi a vasárnapi nyitva tartás újbóli bevezetését szabályozó törvényi rendelkezéseket. Indítványa szerint azzal, hogy a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdései alapján a kereskedő állapítja meg az üzlet nyitvatartási idejét, továbbá lehetővé teszi a december 24-i nyitva tartást, továbbá azzal, hogy az Mt. 101. §-a, valamint 140. §-a rendes munkaidőnek tekinti a kereskedelemről szóló törvény hatálya alá tartozó, kereskedelmi tevékenységet folytató munkáltatónál foglalkoztatott munkavállaló munkavégzését, valamint lehetővé teszi a vasárnapi, rendes munkaidőben történő munkavégzés elrendelését, továbbá hatályon kívül helyezi a Vmt.-t és a Korm. rendeletet, súlyosan sérül az Alaptörvény több rendelkezése is.
- [4] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogállamiság, jogbiztonság klauzulája) sérelmét abban látja, hogy a Kertv., valamint az Mt. illetve a Módtv. támadott rendelkezéseinek megalkotását – hivatkozva a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (4) bekezdésére, valamint 17. §-ára – nem előzte meg hatásvizsgálat, ezért nem biztosított a szabályozás alapjogokkal való összhangja. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is felveti az indítvány, állítása szerint a jogalkotó a támadott rendelkezések társadalomra kifejtett hatásait nem vizsgálta meg.
- [5] Az indítvány szerint a jogalkotó nem tesz eleget az Alaptörvény L) cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt intézményvédelmi kötelezettségének, mivel a Kertv. 6. § (1) bekezdése alapján a munkáltató állapíthatja meg az üzlet nyitva tartási idejét, a munkavállalónak (így az indítványozónak is) bármikor, akár vasárnap is rendelkezésre kell állnia, ezt az időt nem töltheti családjával, továbbá akadályozza abban is, hogy több gyermeket vállaljon. Az L) cikk sérelmével összefüggésben az indítványozó hivatkozik a Nemzeti Hitvallás következő fordulatára is: „Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar

államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. [...] Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait. [...] Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb kerekei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.”

- [6] Az Alaptörvény L) cikkében foglalt intézményvédelmi kötelezettség megszegésén túl az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk cikkében foglalt alapjoga is sérül, állítása szerint a támadott rendelkezések miatt nincs biztosítva olyan időtartam, amelyet a családjával tölthetne. Az üzlet nyitva tartási idejének meghatározásakor ugyanis a foglalkoztatottak érdekeit kellene első sorban figyelembe venni, nem pedig a Kertv. 6. § (1) bekezdésében elsőként meghatározott „vásárlási szokásokat”. Ezzel kapcsolatban állítja az indítványt az Alaptörvény R) cikkének a sérelmét is, ugyanis érvelése szerint a jogalkotó „felhatalmazta a munkáltatót arra, hogy felülírja az Alaptörvényben foglalt családi élethez való jogot”, így nem a jogszabály határozza meg a jövőben gyakorlásának kereteit, hanem a munkáltató. Ezen indokoknál fogva hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdésében foglalt kötelezettségére is (gyermekéről való gondoskodás kötelezettsége), amelynek állítása szerint a támadott jogszabályi rendelkezések miatt nem tud eleget tenni.
- [7] Az indítvány szerint a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdései, és a Módtv. 4. §-a az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseivel is ellentétes, ugyanis hátrányos megkülönböztetést idéz elő a jogszabály azok között, akiknek vasárnap is kell dolgozniuk és akik nem kötelesek vasárnap munkát végezni. Az indítványozó álláspontja szerint a vasárnapi munkavégzés megengedése a kereskedelmi szférában nem indokolt, nem úgy, mint egyéb hivatások (pl. orvosok, rendőrök, tűzoltók) esetében.
- [8] Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének, valamint XII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmére is a Módtv. 4. §-ával összefüggésben, azért mert e rendelkezés miatt kötelezettségei kompenzáció nélkül váltak terhesebbé, és szükségtelenül korlátozta több alapjogát is.
- [9] A Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdései, az Mt. 101. § (1) bekezdése és 140. §-a, valamint a Módtv. 4. §-a nincs összhangban – indítványozó szerint – az Alaptörvény XXX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel sem, mert a vasárnapi munkavégzésre történő beosztásával figyelmen kívül hagyják teherbíró képességét és családi körülményeit (gyermek nevelése). Ezzel összefüggésben is felhossa az indítványozó a nyitva tartási idő megállapítását érintő, munkáltatónak adott „korlátlan” felhatalmazás alaptörvény-ellenességét.
- [10] A vasárnapi munkavégzés miatt – az indítványozó szerint – nagy mértékben csökken a pihenésre fordítható ideje, ezért a támadott rendelkezések az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésével is ellentétesek.
- [11] Végül az indítványozó az Alaptörvény L) cikk (1)–(3) bekezdései; M) cikk (1) bekezdése; R) cikk (1) és (3) bekezdései; T) cikk (3) bekezdése; VI. cikk (1) bekezdése; XII. cikk (1) és (2) bekezdései; XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdései XVI. cikk (3) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése és XXXX. cikk (1) és (2) bekezdései figyelmen kívül hagyása és sérelme miatt az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét is állítja.
- [12] Ezen túl a jogalkotó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését is sértő jogszabályt alkotott, hiszen – szól az indítványozói érvelés – a hivatkozott, Alaptörvényben rögzített államcélakat, intézményvédelmi kötelezettséget nem vizsgálta meg a támadott rendelkezések megalkotását megelőzően; valamint a „vásárlási szokásokat” az alapjogvédelem felé helyezte.
- [13] Érvelése szerint a Módtv. sérelmezett rendelkezései miatt sérül elsősorban az Alaptörvény VI. cikke szerinti családi élethez fűződő joga, az e jog részkötelezettségét tartalmazó XVI. cikk (1) bekezdése, a diszkrimináció tilalma, terhesebbé vált számára a XII. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti jogának és kötelezettségének gyakorlása, a XX. cikk szerinti testi és lelki egészséghez való joga, valamint nem érvényesül a XXX. cikk (2) bekezdésében rögzített feltétel sem. Sérelmezi, hogy a törvényhozó a vásárlási szokások kielégítését fontosabbnak tartja, mint pl. a családi élethez való jogot, amelynek védelmére kötelezettséget vállalt. Állítása szerint továbbá a Módtv. megalkotása és hatálybaléptetése nem tartalmaz olyan alapvető jogot, alkotmányos értéket amely érvényre juttatása miatt az Alaptörvényben biztosított jogai korlátozása indokolható lenne.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [15] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírósi eljárás megindításának nincs helye.
- [16] Az indítvánnyal támadott Módtv.-t az Országgyűlés 2016. április 12-én fogadta el, 2016. április 15-én lett kihirdetve és 2016. április 16-án lépett hatályba. Az indítványt 2016. október 10-én, személyesen nyújtották be az Alkotmánybíróságon, a benyújtásra nyitva álló határidő 2016. október 13., tehát az indítvány határidőben benyújtottnak minősül.
- [17] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozó csatolta beadványához a kiskereskedelmi áruházláncsal kötött munkaszerződését. Az Alkotmánybíróság tanácsa ez alapján elfogadta az indítványozó érintettségének igazolását.
- [18] 2.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek. Az indítványozó ugyan ismertette az eljárás megindításának az okait, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, ám az alábbiak miatt a benyújtott alkotmányjogi panasz nem fogadható be.
- [19] 2.4. Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság, jogbiztonság elvének sérelmére hivatkozott, főként a hatásvizsgálat állított elmaradása miatt. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben korábban úgy foglalt állást, hogy „alkotmányjogi panaszt elsősorban a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és a felkészülési idő hiányára lehet alapítani, önmagában a jogállamiság követelményének sérelmére nem lehet hivatkozni” {elsőként lásd: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az előzetes hatásvizsgálat állított elmaradása miatt indítványozó az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is megjelöli. Az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdése és a panasszal támadott jogszabályi rendelkezések között nincs összefüggés, hiszen az Alaptörvény e rendelkezése a közvetlen hatalomgyakorlásról rendelkezik.
- [20] 2.5. Az indítványozó megjelöli az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésének, valamint XV. cikk (5) bekezdésének sérelmét is. Az Alkotmánybíróság 3127/2015. (VII. 9.) AB határozatában az alábbiakat fogalmazta meg: „az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, így ezen hatáskörei gyakorlása során az Alkotmánybíróság kizárólag valamely Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben állított jogsérelem esetén járhat el, az Alaptörvény más rendelkezéseinek megsértésére való hivatkozás esetén nem. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése szintén az államot terhelő alkotmányos kötelezettségként írja elő a családok, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők külön intézkedésekkel történő védelmét. Az Alaptörvény ezen rendelkezéseire tehát, mivel ezek nem Alaptörvényben biztosított jogokról rendelkeznek, alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani” {3127/2015. (VII. 9.) AB határozat [20]–[25]}.
- [21] 2.6. Azáltal, hogy a jogalkotó a „vásárlási szokásokat helyezi előtérbe” és az Alaptörvényben foglalt állampolgárt figyelmen kívül hagyja, az indítvány szerint a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit is sértik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat [32]}.
- [22] 2.7. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése pontokba szedve sorolja fel, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az indítványból ki kell

derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart a panaszos alaptörvényellenesnek, és milyen indokok alapján. Nem tekinthető az indítvány határozottnak, ha a panaszos több alkotmányos jog sérelmét említi, azonban a megjelölt szabályok tartalmához és az alkotmányos joghoz nem igazodó vagy általános indokolással {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]}. Bár nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban a konkrét rendelkezésre be kell mutatni azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethető {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának egyes rendelkezéseit; L) cikk (2)–(3) bekezdéseit; M) cikk (1) bekezdését; R) cikk (1)–(2)–(3) bekezdéseit; T) cikk (3) bekezdését; II. cikkét; VI. cikk (1) bekezdését; XII. cikk (1)–(2) bekezdéseit; XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit; XVI. cikk (3) bekezdését; C) cikk (3) bekezdését; XX. cikk (1) bekezdését; valamint XXX. cikk (1)–(2) bekezdéseit megjelölte indítványában, azonban a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel való ellentétre – magánéleti helyzetének elemzésén túl – alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, így az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt feltételnek.

- [23] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [24] Nem értek egyet az indítvány visszautasításával.
- [25] Az ószövetségi Izrael feltétlen szombat-tiszteletéből a kereszténység által kialakított, vasárnapra átkerült heti egy munkaszüneti nap olyan kulturális identitáselem, amely máig meghatározza Európa gondolkodását és mindennapjait. Természetesen emögött eredetileg és elsősorban vallási megfontolások álltak, ugyanakkor általános társadalmi jelentősége is van, mégpedig a korlátlan dolgoztatás tilalma, amelyből a pihenéshez való alapjog nőtt ki. A vasárnapi munkaszünet tehát a piaci érdekekkel szembeni védelem alkotmányos súlyú eszköze.
- [26] Nem véletlen a német Alkotmánybíróság 2009. január 12-ei 1 BvR 2857/07 és 1 BvR 2858/07 ügyszámú határozataiban foglalt döntés a vasárnapi nyitvatartás alkotmányossági vizsgálatáról. A német Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vallásszabadság alapjogából, valamint az *Grundgesetz* 140. cikkéből (ez beemelte a *Grundgesetz*-be a Weimari Birodalmi Alkotmány 139. cikkét, amely a vasárnapok védelméről rendelkezett) a vasárnapok védelmének egy minimális szintje mindenképpen következik. A határozat a testi épséghez való jogra és a házasság, család védelmére is hivatkozott. Sőt összefüggésbe hozta a vasárnap védelmét az emberi méltósággal is, mert az határt szab a gazdasági haszonelvűségnek (*ökonomisches Nutzendenken*) és önmagáért az emberért van vagy az embert önmagáért szolgálja (*dem Menschen um seiner selbst Willen dient*, 144 margószám). Azt is kimondta, hogy mindez nem ellentétes az állam semlegességének elvével.
- [27] Magyarországon Szent István államalapítása óta töretlen, ilyenként történeti alkotmányunk vívmánya a vasárnapi pihenőnap. Ez pedig az Alaptörvény Nemzeti hitvallása értelmében olyan alap, amely az R) cikk (3) bekezdése alapján az Alaptörvény más rendelkezéseinek kötelező értelmezési kerete. A töretlen szokás fenntartása önmagában is felfogható alkotmányos identitáskérdésnek.
- [28] Ugyanakkor az Alaptörvény L) cikke védeni rendeli a házasságot és a családot, a VI. cikk ezt alapjogként biztosítja, a XX. cikkben biztosított vallásszabadság alapjoga pedig további alapjogi vonatkozást ad a kérdésnek.

[29] Nem vitás, hogy napjaink viszonyai között a vasárnapi munkaszünet kérdése nem dönthető el egyszerű igennel vagy nemmel. Megítélése során figyelembe kell venni a közösség érdekeit (folyamatos munkarendet igénylő foglalkozások), a jellemző társadalmi gyakorlatot, és a piaci igényeket is. Mindezt érdemi vizsgálat lett volna hivatott elvégezni, amihez az indítvány elégséges alapot kínált. Álláspontom szerint ezért az indítványt be kellett volna fogadni.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

[30] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1700/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2018. (III. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 21.P.20.357/2016/23. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.259/2017/4-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – a főtítkár felhívására kiegészített – alkotmányjogi panaszában a Balassagyarmati Törvényszék 21.P.20.357/2016/23. számú ítélete, illetve az ezzel az ítélettel felülvizsgált Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.259/2017/4-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint ugyanis a jogerős döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a II. cikkét, a VI. cikk (1) bekezdését, valamint a IX. cikk (4) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, személyiségi jogok megsértése és sérelemdíj megfizetése iránt indított per előzményeként az indítványozó felperesként fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő az I. rendű kötelezett magánszeméllyel és a II. rendű kötelezett céggel szemben 406 150 Ft kölcsönösszeg és járulékai megfizetése iránt. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló személyiségi jogi perben meghozott jogerős ítélet tényállása szerint az I. rendű kötelezett a fizetési meghagyás ellen ellentmondással élt, melyben – többek között – azt a kijelentést tette, hogy: „egyébként a jogosultat jól, nagyon is jól ismerem, életviteléről, személyiségéről saját tapasztalataimból megbízható információkkal rendelkezem” (I. alperesi kijelentés).
- [3] Ezt követően az alperes a Balassagyarmati Járásbíróság előtti P.20.162/2016/19. számú ügyben tett nyilatkozata az alábbiakat tartalmazza: „a valósággal egyezően tiszta lelkiismerettel ismételten kijelentem, hogy én a felperestől pénzt kölcsön soha nem kértem és nem is kaptam. Mint már előadtam, én a felperes férjével voltam hosszú ideig „sokrétű, színes” erkölcsileg nem mindig dicsérendő kapcsolatban. E kapcsolat során a felperes férje nekem nagyon sok mindent mesélt a családi életükről, ha tetszik a felperesnek, ha nem, így van. Tudomásom van a felperes férje elleni eljárásokról, az ő elmondásából a családi cirkuszokról és amiket ha kell és szükséges az eljárás során bizonyítani lehet. Meg lehet tudni, hogy most van-e jogosítványa, illetve tiltotta-e már őt el bármely hatóság közúti járművezetéstől és milyen okból. Ezeket csupán kérdésként fogalmazom meg, noha konkrét ismeretekkel rendelkezem azért, hogy felperesnek eszébe ne jusson még egyszer ellenem büntetőeljárást vagy sérelemdíj megfizetése iránti polgári peres eljárást indítani” (II. alperesi kijelentés).
- [4] A Balassagyarmati Törvényszék előtti 21.P.20.357/2016. számú, elsőfokú eljárás során a 2016. június 17-én tartott tárgyaláson az alperes az alábbi nyilatkozatot tette: „a tárgyaláson tett előadásából arra tudok következtetni, hogy a felperes önértékelése téves” (III. alperesi nyilatkozat).
- [5] Szintén ezen elsőfokú eljárás során a 2016. szeptember 5. napján kelt 12. számú beadványa az alábbiakat tartalmazza: „noha nem tudom, hogy a felperesnek mi a második diplomája, vélelmezem azonban beadványaimból, hogy talán nem jogi diploma, mert véleményem szerint ha az lenne, akkor nem állítana keresetében, előadásában valótlan, megalapozatlan dolgokat és egy polgári perben a két fél egymástól eltérő szükségszerűen ütköző álláspontját nem minősítené perben érvényesítőnek vélt módon” (IV. alperesi nyilatkozat).
- [6] A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes a különböző eljárásokban tett kijelentéseivel megsértette az emberi méltóságát, illetve becsületét, továbbá kérte az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, és a további jogsértéstől való eltiltásra, valamint 200 000 Ft sérelemdíj megfizetésére. Nézete szerint a sérelmezett kijelentések a per eldöntése szempontjából irrelevánsak, az alperes cinikus célzogatásai, amelyek nem említenek konkrétumokat. Továbbá azok indokolatlanul bántóak, céljuk a bántás, illetve a megfélemlítés, hogy ne kezdeményezzen további eljárásokat. Míg az alperes a kereset elutasítását arra hivat-

kozással kérte, hogy tényleg nagyon jól ismeri a felperest és róla jó véleménnyel van, ugyanakkor a felperes magára nézve negatívan értelmezi a kijelentését, továbbá a véleményét fogalmazta meg, aminek nem volt sértő jellege.

- [7] Az elsőfokú bíróság elutasította a felperes keresetét, és egyben kötelezte a felperest 21 000 Ft perköltség megfizetésére. Határozatát a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdéseire, a 2:43. § *d*) pontjára, a 2:45. § (1) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés *b*) pontjára és a 2:52. §-ára alapítva definiálta, hogy a per eldöntése szempontjából mi minősül a becsület megsértésének, illetve az emberi méltósággal kapcsolatos negatív kitételnek. Utalva a BDT2006. 1429-es eseti döntésre, megállapította, hogy általánosságban a bírósági eljárásokban tett perbeli nyilatkozatok önmagukban nem adhatnak alapot személyiségi jogi védelemre. Megállapította továbbá, hogy az alperes a sérelmezett kijelentésekkel összefüggésben egyértelmű, határozott véleményt, illetve negatív értékítéletet nem közölt. Míg a felperes önértékelésével kapcsolatos kitételre nézve kifejtette, bár az negatív megfogalmazás, az azonban a szabad véleménynyilvánítás határait nem lépi túl, kifejezőmódjában nem gyalázkodó, megalázó vagy durván sértő.
- [8] A felperes az elsőfokú ítélet (teljes terjedelme) ellen fellebbezéssel élt: elsődlegesen a becsületének, másodlagosan az emberi méltóságának a megsértésére hivatkozással kérte annak megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását. Míg az alperes fellebbezési ellenkérelmében – az elsőfokú ítélet helyes indokaira tekintettel – annak helyben hagyását kérte.
- [9] Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság érdemi döntését annak helyes indokai folytán – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 253. § (2) bekezdése alapján – helyben hagyta. Annak indokolása kiemelte, hogy a kereset tárgyává tett alperesi kijelentésekkel kapcsolatban a felperes (a fellebbezése szerint vagylagosan) elsősorban a becsületének, másodlagosan az emberi méltósághoz fűződő joga sérelmére hivatkozott. A jogerős döntés indokolása megállapította, hogy az elsőfokú bíróság okkal tulajdonított jelentőséget annak, hogy az általa sérelmezett kijelentéseket az alperes a járásbíróságon folyamatban lévő kölcsön visszafizetése iránti, továbbá a törvényszéken az adott személyiségvédelmi perben adta elő. Utalt a BDT2006. 1429. számú döntvényben és a BH2009. 214. számú eseti döntésben is megjelenő bírói gyakorlatra, mely alapján a peres eljárásban felhozott személyiségvédelmet önmagukban nem alapoznak meg, csak akkor, ha a feljelentés indokolatlanul sértő, lejárató és rágalmazó kijelentéseket, valótlan tényállítást tartalmaz, illetve az észszerű, gondolkodásnak nem megfelelő, önkényes és valótlan értékítéletet fogalmaz meg.
- [10] A jogerős ítélet indokolása megállapította továbbá, hogy a II. tényállási elemként rögzített megfogalmazások alapvetően nem az igényérvényesítő felperesre, hanem a férjére vonatkoztak, így az kizárja a sikeres perlést. (A Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság tényállását annyiban kiegészítette, hogy a felperesi indítványozó házastársa magánvádlóként a Balassagyarmati Törvényszék előtt 23.B.262/2016. számon az alperes ellen rágalmazás vétsége iránt eljárást kezdeményezett részben a fentiekben ismertetett per tárgyát is képező kijelentésekkel kapcsolatban. Ezt az elsőfokú bíróság arra hivatkozással szüntette meg, hogy nem valósít meg bűncselekményt az alperes részéről a hatóság előtt folyamatban lévő eljárásban, az őt megillető jogok keretei között, az ügy tárgyával összefüggésben, annak tisztázása érdekében tett, gyalázkodástól, becsmérléstől mentes kijelentés. Ezt a végzést a másodfokú bíróság helyes indokai folytán helyben hagyta.) Míg az emberi méltóság megsértésére mint másodlagos hivatkozásra alapított igényt a jogerős döntés szintén nem találta megalapozottnak. A jogerős döntés érvelése szerint a Ptk. 2:42. § (2) bekezdése alapján a személyiségvédelem ezen polgári jogi eszköze szintén nem hivatott arra, hogy a peres fél pusztán érzelmi alapon kialakult személyes sérelmeit szankcionálja.
- [11] 2. Az indítvány [utalva az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 17.) AB határozatában, az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában, továbbá a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában a véleménynyilvánítás szabadságával, illetve annak határai meghatározásával összefüggésben tett megállapításaira és gyakorlatára] a jogerős döntéssel összefüggésben kifejtette, hogy az a véleménynyilvánítás határait nem az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakkal összhangban állapította meg, ezért indokolatlanul és szükségtelenül csorbult a jogerős döntés folytán az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti jó hírnévhez való joga, illetve a II. cikk szerinti emberi méltósághoz való joga.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát.

- gának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [13] Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [14] 4. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amely szerint alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az indítványozó a Fővárosi Ítélet 17.Pf.20.259/2017/4-II. számú ítéletét – jogi képviselője útján – 2017. július 4-én vette kézhez, míg panaszát 2017. július 26-án, azaz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott törvényes határidőn belül adta postára. A panasszal támadott jogerős másodfokú ítélet az ügy érdemében hozott jogerős döntésnek minősül, ellene nincs helye fellebbezésnek, ezért az indítvány ebből a szempontból is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket, és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve arra nézve tartalmaz indokolást, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [16] 5. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték az emberi méltósághoz való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát, azért azok folytán az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való joga, továbbá a IX. cikk (4) bekezdése és az Alaptörvény II. cikke sérelmét állította.
- [18] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, továbbá – megvizsgálva, hogy az indítvány által támadott bírósági határozatok tekintetében felvetett érvek a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenességre utalnak-e – megállapította, hogy az indítvány okfejtése valójában az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntés szakjogi felülvizsgálatára irányul. Az indítványozói érvelésből megállapítható, hogy az egyértelműen az indítványozói peresztességet kimondó bírósági ítélet felülmérlegelését célozta, amelyre azonban az Alkotmánybíróság – lévén nem része a rendes bírósági rendszernek – nem jogosult. Így az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz olyan alkotmányjogi érveket, amely az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog és az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése szerinti véleménynyilvánítási jog vonatkozásában, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jog sérelme tekintetében az érdemi bírói döntésre kiható alaptörvény-ellenességet vet(het)ne fel.
- [19] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]]. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik továbbá az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].

[20] Mivel az alkotmányjogi panasz a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1608/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtárgyalója
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273